

ЗБОР ДВА ЗА МАКЕДОНСКОТО ХАИКУ

Toni PAVLESKI



За настанувањето на еден книжевен род во една мала земја, како што е Македонија, се обидувам да пишувам. Се обидувам да пишувам за хаикуто. Споредбите со умешноста на создавањето на хаику творбите во светот, со оние кај нас е тешка и неблагодарна работа. За почетоците на хаику творењето кај нас има многу малку податоци. Првите објави на страниците на литературните списанија се појавуваат дури во шеесетите години на минатиот век. За изборот на хаику творбите ќе се водам исклучиво од свои истражувања и гледишта и со сопствена вредносна проценка.

Први хаику творби од македонски автор во печатена форма, во вид на збирка, се појавени во циклусот со двоен наслов „Чунови,, - „Хаику,, од Александар Поповски (1932) во 1966 година, објавени во „Кочо Рацин,, - Скопје. Циклусот содржи 51 тристишје, од кои само десетина според сите хаику-поетички критериуми за вистинско хаику. Тоа всушност се првите оригинални хаику на македонски јазик. Во тоа време се појавиле само неколкумина хаику автори ширум балканските простори, како предходница на подоцнежното помасовно појавување на хаику автори, кои ќе го афирмираат хаику творештвото на балканските простори и пошироко во светски рамки, со признанија и застапеност во светските антологии. Еве две негови хаику творби:

има денови
молкот кога зборува
се друго молчи

високи гнезда
на непокорен камен
гнезда на молњи

Првата посебна целосна хаику збирка во македонското творештво е со наслов „Врв,, од Христо Петрески (1957), а е појавена во 1983 година, во издание на „Развиток,, од Битола. Инаку предходно авторот се појавил со циклус од 23 хаику творби во

загребскиот двонеделник „Око,, во 1980 година. Во 1991 година во библиотеката за хаику поезија „Мацуо Башо,, од Оџаци, излегува неговата хаику книга „Патник на враќање,, на македонски и српски јазик. Во 1991 година Х.Петрески го објавува првиот осврт на македонската хаику поезија под наслов „Запис за македонското хаику,,. Еве две негови хаику блесоци..

најдалеку
песните што ги изгорев
ми отидоа

не турај вода
во огнот, ќе ти бунне
пепелта в очи

Во тој период се појавуваат уште неколку квалитетни хаику творци меѓу кои се вбројуваат Добринка Крстевска, Видое Подгорец, Петко Дабески, Димитар Аргакиев, Александар Прокопиев и други.

Петко Дабески(1939) е еден од најактивните и најплодни хаику творци, од почетоците на хаику творештвото кај нас, до денес. Автор е на повеќе хаику збирки и објавуван во сите позначајни македонски гласила, со своето хаику творештво. Посебно впечатлива му е хаику збирката „Не е се хаику,,. Автор е на првата „Антологија на македонското хаику,, објавена во 2003 година, во која се застапени девет македонски хаику творци, а како услов за застапеноста во Антологијата е издадена хаику збирка..

паѓа поленот
на мазното колено
подразголено

лежам долго
со отворени очи
загледан во себе

Димитар Аргакиев(1949) е еден од поплодните и преведуван македонски хаику автор. Автор е на хаику збирката „Ден во Драинци,, , која му е преведена на бугарски јазик. Објавувал хаику поезија во хаику списанија во Германија, Бугарија, Словенија, Хрватска ,Србија, Црна Гора. Застапуван е во хаику антологии во САД, Германија, Бугарија. Негови хаику се наградувани на хаику натпревари во Јапонија.

не се осмелив
да излезам во дворот
слетал гулаб

лесен допир
дали е пеперуга
или е спомен

Александар Прокопиев (1953) е впечатлив хаику автор кој со своја хаику книга се појавува во 1998 година, со книгата под наслов „Слика-тркало,, . Соработува со хаику автори од целиот свет и е застапен во хаку антологиите . . .

стигна петелот
токму на време за ручек
нашиот ручек

потпрен си гледам
се перат во виор кружен
гаките мои

Во поновата генерација македонски хаику автори би ги издвоеле авторите: Владимир Мартиновски, Никола Маџиров, Тони Павлески, Искра Донева и други.

Никола Маџиров (1973) е автор на хаику збирката „Асфалт, но небо,, со која на најпечатлив начин го изразува својот хаику талент. Тој се определува за современо хаику со внимателен преглед на се околу себе. Тој е главен уредник на хаику списанието „Мравка,, кое излегува во 10 броја во периодот од 2003 до 2008 година и во кое излегуваат на површина неколку талентирани, млади хаику автори. Творбите во хаику списанието излегуваат на македонски и англиски јазик.

телевизорот
не работи – во екранот
нашите лица

скршено копче
во градина со рози
конец врз трнот

Тони Павлески (1970) е автор без своја самостојна хаику збирка, но е доста објавуван и наградуван. Дел е од заедничката хаику збирка „Ќе бидам хаиџин,, заедно со други петнаесет автори од балканските простори. Застапен е со свое хаику во сите позначајни македонски списанија, како и на страниците на списанието за хаику „Мравка,, . Застапен е во Антологиите на балканско и светско хаику. Повеќе пати е првонаградуван на меѓународните конкурси, што ги организира DIOGEN списанието и на „Мелничките вечери на поезија,, за едно свое хаику. Негово хаику е преведувано на англиски, бугарски, српски и хрватски јазик.

сред снежно невреме
седи и црта шпорет
сираче дете

прескокнав трн
избегнувајќи болка
нагазив цвет

Искра Донева (1983) е плоден хаику автор. Таа е автор на хаику збирките „Кој ќе ги згрее птиците,, , „Скакулче игра плочка,, , „Татко,, и „Лазарополски хаикуа,,. Застапена е во повеќе македонски гласила со свое хаику, а е редовно застапувана во хаику списанието „Мравка,, . Преведувана и на англиски, полски и француски јазик.

човек со трска
рибата во реката
чека појадок

црн прав се рони
недогорено чкорче
меѓу прстите.

Владимир Мартиновски (1973) е автор кој што се стреми да соработува со хаику творци од неговата околина и да разменува мислења и есеистички текстови за самото хаику творештво. Ги објавил хаику збирките „Морска месечина,, и „Скриени песни,,. Тој е еден од уредниците на хаику списанието „Мравка, и е негов редовен соработник.

колку се меки
боровите иглички
по првиот снег

пливаме грбно
ние во морето а
облакот на небо.